

ความสัมพันธ์ระหว่างกรรมกับการเกิดใหม่ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา Relationship between kamma and rebirth in Buddhist Scriptures

¹พระปราบศึก อุทัย

Phra Prabsuek Udayo

คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

²ประภา งานไพโรจน์

Prapha Nganpirochana

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Faculty of Education, Kasetsart University

¹Corresponding author email: phraprabsuk@outlook.com

Received: April 30, 2020; **Revised:** May 24, 2020; **Accepted:** May 30, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษากรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา 3) เพื่อศึกษาการเกิดใหม่ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกรรมกับการเกิดใหม่ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การศึกษาวิจัย พบว่า ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาได้อธิบายเรื่องกรรมและการเกิดใหม่ว่าเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ กรรม หมายถึง การ กิจ การงาน หรือการกระทำที่เกิดขึ้นจากการกระทำที่มี เจตนาเป็นองค์ประกอบ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทที่สำคัญ คือ อกุศลกรรม หมายถึง กรรมชั่วหรือการทำความชั่ว เกิดขึ้นได้ 3 ทาง คือ ทางกาย ทางวาจา และทางใจ และกุศลกรรม หมายถึง กรรมดีหรือการทำความดี เกิดขึ้นได้ 3 ทางเช่นเดียวกัน ส่วนการเกิดใหม่นั้นเป็นผลที่เกิดจากกรรมดีหรือกรรมชั่วที่ตนเองได้กระทำ ซึ่งเป็นตัวกำหนดภพภูมิในชาติต่อไป สิ่งที่น่าไปสู่การเกิดใหม่นั้นในทางพระพุทธศาสนาก็คือ จิตหรือวิญญาณ ซึ่งเป็นตัวสังสมประสบการณ์ที่เกิดจากกรรมดีและกรรมชั่ว

คำสำคัญ: กรรม, การเกิดใหม่, คัมภีร์พระพุทธศาสนา

Abstract

This paper aims to investigate Relationship between kamma and rebirth has three objectives, 1) to study of Kamma appearing in Buddhist Scriptures 2) to study of rebirth appearing in Buddhist Scriptures and 3) to analytical study of the relative cause of Kamma and rebirth appearing in Buddhist Scriptures. This is a qualitative research. The result of study found that *Kamma* means duty, doing, and working or action with volition Or will. It is divided into two important categories: Akusala – kammapatha meaning unwholesome some course of action or evil deed and kusala – kammapatha meaning wholesome course of action or good deed. Both categories of karma are resulted from the acts done through channels or doors of action. The rebirth is the results of good and bad action, and the planes of existence in the future are also determined by good and bad action. Buddhism believes in the theory of rebirth of every being. The entity which leads to rebirth is mind or soul. It works though collection of experiences from good and bad action.

Keywords: Kamma, rebirth, Buddhist Scriptures

บทนำ

ความเป็นไปตามวิถีแห่งชีวิตของมนุษย์ผู้มีวิชาเป็นเครื่องกันโดยมีต้นเหตุเป็นเครื่องผูกมัดและท่องเที่ยวไปในสังสารวัฏที่กำหนดในเบื้องต้นและเบื้องปลายไม่พบ ทั้งเสวยความทุกข์ สุขความเจ็บปวดและความพินาศในที่สุด ได้เพิ่มพูนในปฐพีที่เป็นป่าช้าตลอดกาลนานนั้น เพราะกรรมเป็นตัวกำหนดให้ต้องมีอันเป็นไปดังที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า “กมฺมฺนา วตตตี โลโก สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 25 ข้อที่ 660 หน้าที่ 501) เรื่องกรรมจึงมีความสำคัญและเกี่ยวเนื่องกับชีวิตตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย เป็นการเคลื่อนจากภพหนึ่งไปยังอีกภพหนึ่งตามเหตุปัจจัยที่สัตว์บุคคลได้กระทำมาแล้วในอดีตไม่ว่าจะเป็นบุญหรือบาป

ด้วยเหตุนี้พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์เดียวเป็นผู้ที่รอบรู้ได้อย่างถูกต้องจึงได้กล่าวว่า กรรมวาทีเป็นผู้กล่าวถึงเรื่องกรรม (คณะสงฆ์ธรรม, 2540: 1) ทรงได้แสดงหลักการว่าด้วยเหตุและผลของการกระทำที่เกิดขึ้นของสัตว์ทั้งหลายที่เป็นเครื่องกำหนดให้เป็นไปต่าง ๆ นานาที่ปรากฏในภพนี้และภพหน้า ดังพุทธพจน์ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เพราะอาศัยเหตุนี้ว่า เรากล่าวเจตนาว่าเป็นกรรม บุคคลจงใจแล้วย่อมกระทำกรรมทางกาย ทางวาจาและทางใจ” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 22 ข้อที่ 63 หน้าที่ 577) กรรมจึงเป็นตัวบ่งชี้หรือจำแนกบทบาทหน้าที่ให้เห็นถึงความแตกต่างของมนุษย์ทั้งทางร่างกายและจิตใจตามความเลวหรือความประณีตของแต่ละคนที่เคยได้กระทำไว้ไม่เหมือนกัน เป็นเรื่องของแต่ละบุคคล เป็นเรื่องที่ละเอียดและลึกซึ้ง ซับซ้อนเกิน

กว่าวิสัยของผู้ไม่มีญาณอภิญญาที่จะหยั่งรู้ได้เพราะเป็นอจินไตย (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 21 ข้อที่ 77 หน้าที่ 122)

เรื่องของกรรมเป็นหลักคำสอนสำคัญในพระพุทธศาสนาเถรวาทที่นับว่ามีอิทธิพลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของชาวพุทธเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากความเชื่อเรื่องกรรมและกฎแห่งกรรมจึงทำให้บุคคลในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข โดยมีหลักเชื่อว่าถ้าบุคคลทำกรรมดีย่อมได้รับผลดีและตรงกันข้ามถ้าทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลชั่วตอบแทนเช่นเดียวกัน ดังพระพุทธพจน์ว่า “ยาทีสํ วปะเต พิชํ ตาทีสํ ลปะเต ผลํ กลยณณการี กลยณณํ ปาปะการี จ ปาปะกํ บุคคหฺวานพิชเชณนํโด ย่อมได้รับผลเช่นนั้น ผู้ทำกรรมดี ย่อมได้ผลดี ผู้ทำกรรมชั่ว ย่อมได้ผลชั่ว” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 15 ข้อที่ 256 หน้าที่ 374)

กรรม คือ การกระทำของบุคคลที่แสดงออกทางกาย ทางวาจาและทางใจ การกระทำทั้งสามทางนี้ที่สำคัญที่สุด คือ ทางจิตใจเพราะการกระทำทางกายวาจา ล้วนเกิดจากจิตใจเป็นผู้สั่งการทั้งสิ้นและการสั่งการของจิตที่แสดงออกทางกายวาจาอาจจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ กรรมดี กระทำแล้วให้ผลดีไม่ร้อนใจในภายหลัง ส่วนกรรมชั่วกระทำแล้วให้ผลชั่ว คือ ร้อนใจภายหลัง (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 25 ข้อที่ 15-16 หน้าที่ 28-29)

ในพระพุทธศาสนาถือว่า บุคคลจะกระทำดีหรือชั่วนั้นย่อมมีสาเหตุมาจากจิตใจก่อนเสมอ หากไม่มีจิตเป็นผู้สั่งการหรือไม่มีเจตนาแล้ว ย่อมไม่มีผลแห่งกรรม ดังพระพุทธพจน์ว่า “ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจประเสริฐ สำเร็จแล้วด้วยใจ หากคนมีใจชั่วก็จะพูดหรือทำชั่วตามไปด้วยเพราะความชั่วนั้นทุกขย่อมติดตามตนไปดุจล้อเกวียนที่หมุนตามเท้าโคและตรัสอีกว่าหากบุคคลมีใจดีแล้วก็จะพูดหรือทำดีตามไปด้วยเพราะความดีนั้นสุขย่อมติดตามไปดุจเงาติดตามตัวฉะนั้น” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 25 ข้อที่ 1-2 หน้าที่ 23-24) แต่อย่างไรก็ตาม พระพุทธองค์ทรงชี้ให้เห็นว่าสรรพสิ่งย่อมเกิดมาจากเหตุและดับไปก็เพราะเหตุโดยทรงอ้างถึงหลักปฏิจจสมุปบาทว่า เป็นของลึกซึ้งยิ่งนัก สัตว์ทั้งปวงต้องยุ่งเหยิงวุ่นวายต้องเวียนเกิดเวียนตายก็เพราะไม่รู้แจ้งแทงตลอดซึ่งปฏิจจสมุปบาทนี้ หมู่สัตว์จึงยุ่งเหมือนขอด้ายของช่างทอ เป็นปมยุ่งเหมือนกระจุกด้าย เหมือนหย้ามุงกระต่ายและหย้าปล้อง เมื่อตายแล้วมักไม่ข้ามพ้นอบาย ทุกคติ วินิบาตและสงสาร (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 10 ข้อที่ 95 หน้าที่ 57)

กรรมและการให้ผลของกรรมเป็นเรื่องที่พุทธศาสนิกชนไทยให้ความสนใจและมีความเชื่อตามหลักพระพุทธศาสนาว่าเป็นไปได้หากวงจรของปฏิจจสมุปบาทยังคงวนเวียนอยู่และไม่ถูกตัดขาดโดยการบรรลุเป็นพระอริยบุคคลระดับพระอรหันต์เนื่องจากความสัมพันธ์กันในหลายเหตุปัจจัยที่สืบต่อกันจนแทบหาจุดเริ่มต้นและปลายเหตุไม่ได้ แม้ในการตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณของพระผู้มีพระภาคเจ้าก็ตาม พระองค์ทรงระลึกชาติแต่ปางหลังได้ รู้กำเนิดของสรรพสัตว์คือรู้วาระแห่งกรรมและผลกรรมของสัตว์นั้นเองโดยเรียกว่า ปุพเพนิวาสานุสติญาณ

และจุฑาปาตญาณ (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 11 ข้อที่ 304 หน้าที่ 275) ตามลำดับอีกทั้ง จิตนียาม กรรมนียามและธรรมนียามทั้ง 3 ส่วนนี้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในกระบวนการเกิดใหม่แห่งพิช (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2542: 194) คือ จิตของมนุษย์และสรรพสัตว์ทั้งหลาย โดยมีความสัมพันธ์กับกรรมเก่า กรรมใหม่ กรรมของบุคคลและกรรมส่วนรวมที่บุคคลได้ปฏิบัติหน้าที่ การงานร่วมกัน วิบากกรรมนั้นมีทั้งส่งผลในระยะใกล้ก็มีระยะไกลข้ามภพข้ามชาติก็มีและให้ผลในปัจจุบันชาติก็มีแล้วแต่เหตุปัจจัยที่ไปสนับสนุนกรรมนั้น ๆ ให้ปรากฏผลเป็นรูปธรรม

จะเห็นได้ว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งเหตุผลมีระบบความเชื่อความศรัทธาที่ตั้งอยู่บนรากฐานแห่งปัญญา ผู้ที่มีความเชื่อตามคำสอนในพระพุทธศาสนา สามารถนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มุ่งถึงวิถีแห่งชีวิตอันเป็นระบบแห่งการดำเนินชีวิตที่ดีจึงทำให้พระพุทธศาสนาแตกต่างจากศาสนาอื่นโดยยึดด้วยหลักเหตุผลในเรื่องของกรรมว่า เกิดขึ้นจากความเชื่อในเรื่องกรรม เชื่อกฎแห่งกรรม เชื่อว่ากรรมมีอยู่จริง (กัมมสัทธา) คือ เชื่อว่าเมื่อทำอะไร โดยมีเจตนาคือจงใจทำทั้งรู้ย่อมเป็นกรรมคือเป็นความชั่วความดีมีขึ้นในตนเป็นเหตุปัจจัย ก่อให้เกิดผลดีผลร้ายสืบเนื่องต่อไป การกระทำไม่วางเปล่าและเชื่อว่าผลที่ต้องการจะสำเร็จได้ ด้วยการกระทำ มิใช่ด้วยอำนาจหรืออนาคตโชค เป็นต้น เชื่อวิบาก เชื่อผลของกรรม เชื่อว่าผลของกรรมมีจริง (วิปากสัทธา) คือเชื่อว่ากรรมที่ทำแล้วต้องมีผลและผลต้องมีเหตุ ผลดีจากกรรมดี ผลชั่วเกิดจากกรรมชั่ว เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตนเชื่อว่าแต่ละคนเป็นเจ้าของกรรม จะต้องรับผิดชอบเสวยวิบากเป็นไปตามกรรมของตน (กัมมัสสกตาสัทธา) และเชื่อในความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า (ตถาคตโพธิสัทธา) คือ มั่นใจในองค์พระตถาคตว่าทรงเป็นพระสัมมาสัมพุทธะ ทรงพระคุณทั้ง 9 ประการ ตรัสธรรมบัญญัติธรรมวินัยไว้ด้วยดีทรงเป็นผู้นำทางที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์คือเราทุกคนนี้หากฝึกตนด้วยดีก็สามารถเข้าถึงภูมิธรรมสูงสุดบริสุทธิ์หลุดพ้นได้ดังที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญไว้เป็นแบบอย่าง จากหลักความศรัทธาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สอนเรื่องกรรมและให้ความสำคัญหลักกรรมว่าเป็นหลักธรรมใหญ่ และสำคัญทั้งนี้เพราะกรรมได้มีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์กรรมจึงเป็นหลักธรรมมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในสังคม บุคคลจะมีชีวิตที่เจริญขึ้นหรือเสื่อมลงมีทุกข์หรือสุขนั้นมีผลมาจากกรรมของตนเองทั้งสิ้นมิใช่การกระทำของผู้อื่นดังนั้น กรรมจึงเกิดจากการกระทำของเราเอง มิใช่มีใครมากำหนดการกระทำดี เรียกว่ากรรมดี การกระทำชั่ว เรียกว่า กรรมชั่ว ในการกระทำทุกอย่างย่อมมีผล เรียกว่า วิบาก ที่บุคคลผู้กระทำ จะต้องเป็นผู้รับนำไปเกิดในภพภูมิหรือชาติใหม่ต่อไปไม่ว่าจะเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่วก็ตาม

กรรมย่อมจำแนกสัตว์ทั้งหลายให้เลวและดีต่างกัน (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 14 ข้อที่ 290 หน้าที่ 350) กฎแห่งกรรมจึงเป็นคำสอนที่ได้รับการยอมรับอย่างชัดเจนทั้งฝ่ายพระพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์ เพราะว่ากฎนี้เป็นกฎที่อำนวยผลต่อชีวิตของคน ซึ่งได้ทำ

กรรมลงไปแล้วและสามารถที่จะอธิบายความแตกต่างในชีวิตได้เป็นอย่างดี บางคนเกิดมาแล้ว แม้จะอยู่ในสภาพแวดล้อมอย่างเดียวกันแต่ก็ต่างกันโดยสิ้นเชิง ทั้งในด้านความสำเร็จ ความสมหวัง บางคนมีแต่ความสุข บางคนมีแต่ความทุกข์ บางคนฉลาด บางคนโง่ ความแตกต่างเหล่านี้ถือว่าเป็นไปตามกฎแห่งกรรมทั้งสิ้น กรรมที่มนุษย์ทำลงไปไม่ได้หายสูญไปไหน เมื่อมนุษย์ตายไปผลกรรมก็จะสนองเขาไปทุกภพทุกชาติ ไม่ว่าเขาจะไปเกิดที่ไหนก็ตาม เรื่องกรรมกับการเวียนว่ายตายเกิดมีความสัมพันธ์กันด้วยเหตุและผลอย่างใกล้ชิด ถ้าปราศจากการเวียนว่ายตายเกิด หรือที่เรียกว่า “สังสารวัฏ” จะทำให้ปัญหาชีวิตหายอย่างไม่มีแนวทางแก้ไขที่ถูกต้อง เช่นปัญหาเรื่องคนดีบางคน มีชีวิตอยู่อย่างทุกข์ทรมาน และคนชั่วบางคนมีชีวิตอยู่อย่างสุขสำราญ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาตามหลักการนี้แล้ว แนวคิดเรื่องกรรมและการเกิดใหม่ของทั้งสองแล้วจะเห็นได้ว่ามนุษย์เราทำกรรมอะไรกันบ้างจึงทำให้ไปเกิดใหม่ ซึ่งผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ประสงค์ที่จะศึกษาความสัมพันธ์ของเรื่องกรรมและกรรมเกิดใหม่ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษากรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา
- 2) เพื่อศึกษาการเกิดใหม่ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา
- 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกรรมกับการเกิดใหม่ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับกรรมและการเกิดใหม่ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาชั้นปฐมภูมิจากพระไตรปิฎก คัมภีร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และชั้นทุติยภูมิจากตำราวิชาการทางพระพุทธศาสนาต่าง ๆ และนำข้อมูลที่ได้ศึกษามาเรียบเรียง เขียนบรรยายเชิงพรรณนาผลงานการวิจัยและนำเสนองานวิจัย

4. ผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่องกรรมและการเกิดในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ทำให้ได้พบประเด็นที่เกี่ยวกับกรรมและการเกิดใหม่ ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท ดังนี้

- 1) จูฬกัมมวิภังคสูตร เป็นพระสูตรที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก เล่มที่ 14 ข้อ 289 หน้า 349 ที่อธิบายเรื่องการเกิดใหม่ตามอำนาจของกรรมที่สุภมานพได้ทูลถามพระพุทธเจ้าว่า เหตุที่ทำให้สัตว์มีอายุสั้น มีอายุยืน มีโรครมาก มีโรคน้อย เป็นต้น และเหตุที่ทำให้คนเลวและดีต่างกัน ซึ่งพระสูตรนี้เป็นการถามตอบแบบมีอุปมาอุปไมย เป็นต้น

2) กัมมนิทานสูตร เป็นพระสูตรที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์อังคุตตนิกาย ทสกนิบาต เล่ม 24 ข้อ 174 หน้า 316 โดยอธิบายเรื่องของการกรรมของแต่ละบุคคลว่า กรรมนั้นเกิดขึ้นจากสาเหตุจากการกระทำที่มีสาเหตุมาจาก โลภะ โทสะ และโมหะ ที่เป็นฝ่ายอกุศลกรรมจึงเป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดกรรม

3) ปายาสีสูตร เป็นพระสูตรที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่มที่ 10 ข้อ 412 หน้า 344 โดยอธิบายเกี่ยวกับผลวิบากของสัตว์ที่กระทำความดีและกรรมชั่ว

กรรม หมายถึง การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา คือ ทำด้วยความตั้งใจหรือจงใจทำดีก็ตามชั่วก็ตาม ตัวอย่างเช่น ขุดหลุมพรางดักคนหรือสัตว์ให้ตกลงไปตายเป็นกรรม แต่ขุดบ่อน้ำไว้กินไว้ใช้แล้วสัตว์ตกลงไปตายเองไม่เป็นกรรม ว่าโดยสาระแล้วกรรมก็คือเจตนาหรือเจตนาอันเป็นกรรม การกระทำที่ดี เรียกว่า กรรมดี การกระทำชั่ว เรียกว่า กรรมชั่ว (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2551: 4) กรรมที่บุคคลได้กระทำไปแล้วต่างก็มีทั้งกรรมดีและกรรมไม่ดี ถ้าเป็นกรรมฝ่ายดีเราก็เรียกว่า กุศลกรรม ถ้าเป็นกรรมฝ่ายไม่ดี เราก็เรียกว่า อกุศลกรรม ทั้งกุศลกรรมและอกุศลกรรมเป็นรากเหง้าที่บุคคลสามารถกระทำออกได้ 3 ทาง คือ ทางกาย ที่เรียกว่า กายกรรม ทางวาจา เรียกว่า วจีกรรม และทางใจ เรียกว่า มโนกรรม

กุศลกรรมหรือกุศลกรรมบถ 10 เป็นทางแห่งกุศลกรรม มีมูลเหตุเกิดขึ้นได้ 3 ทาง ได้แก่

1) กายกรรม ความประพฤติดีงามทางกาย มี 3 ประการ ได้แก่ การไม่ฆ่าสัตว์หรือบีบคั้นเบียดเบียนสัตว์ (มนุษย์และสัตว์) การไม่ลักทรัพย์และการเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น และการไม่ประพฤติผิดในกามเมียของผู้อื่น

2) วจีกรรม ความประพฤติดีงามทางใจ มี 4 ประการ ได้แก่ การไม่พูดโกหกหลอกลวง การไม่พูดส่อเสียด การไม่พูดคำหยาบคายด่าทอ และการไม่พูดเพ้อเจ้อโปรยประโยชน์ผู้อื่น

3) มโนกรรม ความประพฤติดีงามทางใจ มี 3 ประการ ได้แก่ การไม่คิดโลภอยากได้ของคนอื่น ไม่คิดพยาบาทอาฆาตปองร้ายผู้อื่น และการมีจิตคิดเห็นถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

อกุศลกรรม หรือ อกุศลกรรมบถ 10 เป็นทางแห่งอกุศลกรรม มี 3 ทางเช่นเดียวกับกุศลกรรมบถ 10 แต่ตรงกันข้ามกัน การที่จะกระทำความดีเพื่อละอกุศลกรรมได้นั้น บุคคลพึงพิจารณาไตร่ตรองและลงมือประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดบุญเป็นกุศลด้วยหลักบุญกิริยาวัตถุ 10 ได้แก่ การให้ทาน การรักษาศีล การเจริญภาวนา เป็นต้น

ผลที่ได้รับจากการบำเพ็ญบุญกุศลในกิริยาทั้ง 10 ประการ เป็นเหตุให้บุคคลนั้นมีความสุขความเจริญรุ่งเรืองในภพปัจจุบัน หากตายไปก็ไปสู่สุคติโลกสวรรค์ ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่กระทำในฝ่ายอกุศลกรรมผลที่ได้ในภพปัจจุบันก็จะพบกับความทุกข์กายและใจ ตายไป

แล้วลงสู่อบายภูมิ 4 ได้แก่ อบาย ทุคติ วิบาต นรก กรรมทุกอย่างมีมูลเหตุมาจากกิเลสเป็นที่ตั้ง ไม่ว่าจะเป็นกรรมดีหรือกรรมไม่ดี เพราะการจะกระทำความดีได้นั้นเกิดขึ้นจากเจตนาจงใจในการกระทำทั้งสิ้น เจตนาที่เกิดขึ้นมาจากความเชื่อความศรัทธา บุคคลที่มีความเชื่อเรื่องกรรม ในพระพุทธศาสนามีหลักคำสอนว่ามี 4 อย่าง ได้แก่

1) กัมมสัทธา เป็นความเชื่อในเรื่องของกรรม เชื่อการกระทำ เชื่อว่ากรรมมีอยู่จริง เชื่อว่าเมื่ออะไรโดยมีเจตนาหรือจงใจทำทั้งที่รู้ย่อมเป็นกรรมทั้งความดีและความชั่วก็ตาม

2) วิปากสัทธา เป็นความเชื่อวิบากหรือผลกรรมที่จริง เชื่อว่ากรรมที่ทำแล้วจะต้องมีผลอย่างแน่นอน และผลที่เกิดขึ้นนั้นจะต้องมีจากเหตุ ผลดีเกิดขึ้นจากกรรมดี ผลชั่วเกิดขึ้นจากกรรมชั่ว

3) กัมมัสสกตาสัทธา เป็นความเชื่อที่เชื่อว่าสัตว์มีกรรมเป็นของของตน เชื่อว่าแต่ละคนเป็นเจ้าของกรรมนั้น ผู้กระทำความผิดจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบเสวยวิบากเป็นไปตามกรรมของตน บุคคลทุกคนย่อมมีกรรมเป็นทายาท มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งที่อาศัย กรรมย่อมจำแนกสัตว์ทั้งหลายให้ดีเลวต่างกัน

4) ตถาคตโพธิสัทธา เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า มั่นใจองค์พระตถาคตว่าทรงเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงพระคุณ 9 ประการ ตรัสสอนธรรมและทรงบัญญัติพระวินัยไว้เพื่อให้สาวกทั้งหลายได้ประพฤติปฏิบัติตามเป็นแบบอย่างเพื่อความพ้นทุกข์และหลุดพ้น

จะเห็นได้ว่า กรรมย่อมเกิดขึ้นจากเจตนาที่แต่ละบุคคลได้กระทำลงไปจะต้องประกอบไปด้วยเหตุปัจจัยและผลที่เกิดขึ้นที่แต่ละบุคคลที่กระทำนั้นทำลงไปไม่ว่าจะเป็นกรรมดีหรือกรรมไม่ดีก็ตาม กรรมที่ปรากฏในกัมมนิทานสูตรนี้จะเป็นการบันทึกเรื่องราวของกรรมว่าเกิดขึ้นจากต้นเหตุแห่งกรรม คือ โลภะ โทสะ และโมหะ ที่จะอยู่ในอกุศลกรรมบถ 10 เป็นมูลเหตุทั้งสิ้น

กรรม มีหลายประเภทแล้วแต่เหตุปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1) กรรม แบ่งตามทางแห่งการกระทำ (กรรมบถ) ได้ 3 ทาง คือ กายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม ทั้ง 3 ทางนี้ มีองค์ประกอบ 10 อย่าง ที่เรียกว่า กรรมบถ 10 (มีทั้งฝ่ายกุศลและอกุศลอย่างละ 10) ซึ่งประกอบด้วย

(1) ถ้าเป็นกรรมดี เรียกว่า กุศลกรรมบถ 10 คือ กายกรรม 3 ได้แก่ เว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักทรัพย์ และเว้นจากการประพฤติดินในกาม วจีกรรม 4 ได้แก่ เว้นจากการ พูดเท็จ เว้นจากการพูดคำหยาบ เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ และเว้นจากการพูดส่อเสียด มโนกรรม 3 ได้แก่ ความไม่เพ่งเล็งอยากได้ของผู้อื่น ความไม่คิดพยาบาท และความเห็นชอบ

(2) ถ้าเป็นกรรมชั่ว เรียกว่า อกุศลกรรมบถ 10 คือ กายกรรม 3 ได้แก่ การฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ และประพฤติดิฉินในกาม วจีกรรม 4 ได้แก่ การพูดเท็จ พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อ และ พูดส่อเสียด มโนกรรม 3 ได้แก่ พงเล้งอยากได้ของผู้อื่น จิตคิดพยาบาท และเห็นผิดคลองธรรม

2) กรรม แบ่งตามหลักเกณฑ์การให้ผล

(1) แบ่งตามยุคที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ได้แก่ กรรมดำ มีวิบากดำ กรรมขาว มีวิบากขาว กรรมทั้งดำและขาว มีวิบากทั้งดำและขาว และกรรมทั้งไม่ดำและไม่ขาว มีวิบากทั้งไม่ดำและไม่ขาว

(2) แบ่งตามยุคหลังจากที่พระพุทธเจ้าทรงดับขันธปรินิพพานแล้ว พระอรหันตสาวกได้นำมาเรียบเรียงใหม่ มี 12 อย่าง โดยแบ่งออกเป็น 3 หมวด ๆ ละ 4 ชนิด (พระพรหมโมลี (วิลาศ ญาณวโร), 2545: 24) ได้แก่

- หมวดที่ 1 แบ่งตามหน้าที่ (กิจจตุกกะ) มี 4 ชนิด ได้แก่ ชนกรรม อุปัตถัมภกรรม อุปปีฬกรรม และอุปฆาตกรรม

- หมวดที่ 2 แบ่งตามลำดับการให้ผลความรุนแรง (ปากทานปริยายจตุกกะ) มี 4 ชนิด ได้แก่ คุกรกรรม อาจิณณกรรมหรือพหุลกรรม อาสันนกรรม และกัตตาคารมหรือกัตตาวาปนกรรม

- หมวดที่ 3 แบ่งตามกาลเวลาที่ให้ผล (ปากกาลจตุกกะ) มี 4 ชนิด ได้แก่ ทิฏฐธรรม-เวทนียกรรม อุปัชชนเวทนียกรรม อปราชเวทนียกรรม และอโหสิกรรม

กรรม มีบทบาทและหน้าที่ 4 ประการ ได้แก่

1) มีกรรมเป็นของตน คือ เราเป็นเจ้าของกรรม ทรัพย์สมบัติเป็นของภายนอก หากมาแล้วใช้เพียงในภพนี้ชาตินี้ เมื่อตายแล้วทรัพย์สมบัติก็ตกเป็นของลูกหลานต่อไป แต่กรรมที่เราจะต้องนำติดตัวไป คือ กรรมดีและกรรมชั่วที่เราทำเท่านั้น กรรมที่เราทำนั้นจะติดตัวเราไปทุกภพทุกชาติ ไม่มีใครจะมารับผลของกรรมที่เรากระทำแทนเราไปได้เลย

2) มีกรรมเป็นแดนเกิด คือ ไม่ว่าจะเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่วก็ตาม กรรมนี้จะเป็นตัวนำไปให้เราเกิดในภพภูมิใหม่ ถ้าทำกรรมดีก็จะไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ ถ้าทำกรรมชั่วก็จะไปเกิดในสุคติอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก จึงกล่าวได้ว่า กรรมเป็นแดนเกิดของเราในภพใหม่ชาติใหม่

3) มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์พี่น้อง คือ กรรมที่เรากระทำนั้นจะเป็นกรรมดีก็ตาม กรรมชั่วก็ตาม จะคอยติดตามเราไปตลอด เมื่อพี่น้องพ่อแม่ที่เกิดร่วมกันมาจะติดตามเราไปไม่ได้ทุกภพทุกชาติ แต่กรรมที่เราทำนั้นจะติดตามเราไปทุกภพทุกชาติจนกว่าจะหมดกรรมกันไป

4) มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย คือ ไม่ว่าจะเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่วก็ตาม กรรมนี้จะเป็นตัวที่พึ่งให้เราอยู่สุขสบายหรือเสวยทุกขเวทนาอย่างไร ตัวกรรมนี้จะเป็นสิ่งที่เราพึ่งอาศัยได้ในภพใหม่ชาติใหม่ต่อไป (วคิน อินทสระ, 2543: 52-54)

กรรมมีสาเหตุและต้นกำเนิดเกิดขึ้นมาจากอกุศลมูลและกุศลมูล กรรมเมื่อกระทำแล้วย่อมให้ผลของกรรมหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วิบาก กรรมที่มนุษย์กระทำนั้นไม่ว่าจะเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่วก็ตาม ผู้กระทำนั้นจะต้องได้รับอย่างแน่นอน ขึ้นอยู่กับว่าจิตดวงสุดท้ายจะนำไปปฏิสนธิจิตอย่างไร ชนกรรมจะนำไปเกิดเป็นอะไร ตามผลของอาสันนกรรม ถ้าไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ก็ดีไป แต่ถ้าไปเกิดในอบายภูมิก็น่าเสียดายที่เกิดมาเป็นมนุษย์ทุกอย่าง พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตรัสสอนให้เราทำแต่กรรมดี ละเว้นกรรมชั่ว ใครจะหนีผลกรรมที่กระทำไว้ไม่ได้ แม้แต่พระองค์ยังหนีผลกรรมที่พระองค์ได้กระทำไว้ตั้งแต่อดีตไม่ได้เลย นอกจากเสียจากผู้ที่ต้องหลีกเลี่ยงกรรมได้ด้วยการเจริญกรรมฐานจนบรรลุเป็นพระอรหันต์เท่านั้นจึงจะหมดกรรม ผลของกรรมเกิดจากกำลังของกรรม การให้ผลของกรรมอื่น และความสมบูรณ์ขององค์ 4 (สมบัติ 4 วิบัติ 4) (วัชร: งามจิตรเจริญ, 2556: 311-317)

พระพุทธเจ้าทรงใช้เผยแผ่พระพุทธศาสนา มี 4 รูปแบบ คือ แบบสากัจฉาหรือสนทนา แบบการบรรยาย แบบการตอบปัญหา และแบบวางกฎข้อบังคับ แต่ละรูปแบบนั้นพระองค์พิจารณาใช้ให้เหมาะสมกับบุคคล เหตุการณ์ และสถานที่ในขณะนั้น ซึ่งหลักกรรมสามารถมองได้ 2 ทาง คือ เรื่องหลักของกรรมในทางจริยธรรม และหลักกรรมในแง่ของกฎธรรมชาติ ตามหลักนิยาม 5 ได้แก่ อุตุนิยาม พินนิยาม จิตตนิยาม กรรมนิยาม และธรรมนิยาม ผลของกรรมจึงเป็นสภาวะความเป็นไปของมนุษย์ที่ได้กระทำความดีและความชั่ว สามารถแสดงให้เห็นภาพนิมิตได้แก่ ด้านกุศลและอกุศล ด้านผลการให้ทาน และด้านภาวนา ซึ่งผลของกรรมสามารถแสดงให้เห็นถึงโทษที่เกิดจากการประพฤติดิถีในศีล การประพฤติดิถีทางกายทุจริต วจีทุจริต และมโนทุจริต

ในจุฬามณีวัฏกสูตร เป็นพระสูตรที่ว่าด้วยการจำแนกกรรม ที่แสดงให้เห็นการกระทำกรรมและผลหรือวิบากนำไปสู่ภพภูมิหรือชาติต่อไป และในกัมมนิทานสูตร เป็นพระสูตรที่ว่าด้วย ต้นเหตุแห่งกรรม ซึ่งต้นเหตุแห่งกรรมนั้นก็คือการล่วงละเมิดในไตรทวาร คือ กายกรรม 3 ได้แก่ การฆ่าสัตว์ การลักทรัพย์ และการประพฤติดิถีในกาม วจีกรรม 4 คือ การพูดปด พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ และพูดเพ้อเจ้อ และมโนกรรม 3 คือ อภิชฌา พยาบาท และมิจฉาทิฎฐิ การล่วงละเมิดนี้เกิดขึ้นทางไตรทวารนี้เป็นอกุศลกรรม ที่ประกอบด้วยโลภะ (ความอยาก) โทสะ (ความโกรธ) และโมหะ (ความหลงที่ไม่รู้จริง) เป็นต้นเหตุที่มนุษย์หลงทำกรรมชั่ว ผลจากการกระทำกรรมนี้เองจึงเป็นผลให้คนเราได้รับผลของกรรมไปทางอบายภูมิ

หลักทางพระพุทธศาสนา トラバใดที่บุคคลยังมีกิเลสอยู่เขาย่อมต้องทำกรรมดีบ้าง กรรมชั่วบ้าง กรรมดีย่อมมีวิบาก (ผล) ดี กรรมชั่วมีวิบากชั่ว วิบากดีก่อให้เกิดสุข วิบากชั่วก่อให้เกิดทุกข์ สุขทุกข์เหล่านั้นย่อมมีชาติ คือ ความเกิดเป็นที่รองรับ ปราศจากความเกิดเสียแล้วที่รองรับสุขทุกข์ย่อมไม่มี กรรมก็เป็นหมันไม่มีผลอีกต่อไป

จากการศึกษาแนวคิดในเรื่องการเกิดใหม่ พบว่า ภพ คือ ที่ถือกำเนิดของสัตว์จึงมี 3 คือ กามภพ รูปภพ และอรุภพ พ้นจากนี้แล้ว ไม่เรียกว่า ภพ ในภวสูตร พระอานนได้ทูลถามเรื่องภพ มีเหตุได้เพราะใด พระองค์ทรงตรัสตอบว่าเพราะกรรมเป็นเสมือนเนื้อมา วิญญาณเสมือนพืช ตัณหาเสมือนเป็นเสมือนยางเหนียวในพืช (กมมฺ เขตตํ, วิญญาณํ พืชํ, ตณฺหา สินฺโน) (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 20 ข้อที่ 516 หน้าที่ 287) อานนทความตั้งใจ ความจงใจ (เจตนา) ความปรารถนาของสัตว์ผู้มีวิชาเป็นเครื่องหล่อหุ้ม มีตัณหาเป็นเครื่องรัดรั้งได้ตั้งลงแล้วในธาตุอันเลว ธาตุปานกลาง และธาตุประณีต เมื่อเป็นดังนี้การเกิดใหม่ในภพใหม่ก็มีขึ้นได้อีก (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 20 ข้อที่ 253 หน้าที่ 517)

ตามพระพุทธานุญาตนี้ ชี้ชัดให้เห็นว่า การเกิดใหม่ของสัตว์ ย่อมต้องอาศัยกรรม กิเลส (ตัณหา) และวิญญาณ มีความสัมพันธ์กันเหมือนนาหรือดิน พืชและยางเหนียวในพืชอันทำให้พืชมีคุณสมบัติในการเกิดขึ้นใหม่อีกเมื่อมีสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม การเกิดใหม่ของสัตว์ทั้งหลายเกิดขึ้นจากผลกรรมที่ส่งผลในเวลาใกล้จะตาย เมื่อจิตหรือวิญญาณแตกดับแล้ว วิญญาณ คือ การรับรู้ นั้นก็จะเวียนวนหาที่ไปจุติ (เกิด) ในที่แห่งใหม่เมื่อได้ทีอันเหมาะสมแล้วก็จะสุครุภของมารดา ซึ่งมารดาที่จะให้ครุภแก่บุตรนั้นต้องพร้อมสรรพ คือ มีการผสมพันธุ์ มีระดูที่ถูกต้องและเหมาะสม เป็นต้น การเกิดใหม่หรือการปฏิสนธิจะเริ่มต้นขึ้นในครุภของมารดาเป็นลักษณะรูปละเอียด (กลละ) ก่อน จากนั้นกลละเกิดเป็นอัพพุทะ จากอัพพุทะเกิดเป็นเปสิ (ชิ้นเนื้อเล็ก) จากเปสิเกิดเป็นขณะ (เป็นก้อนเนื้อ) จากขณะเกิดเป็นปุม 5 ปุม ต่อจากนั้น ผม ขน และเล็บ จึงเกิดขึ้น มารดาของสัตว์ผู้อยู่ในครุภนั้นบริโภคข้าว น้ำ โภชนาหารอย่างใด สัตว์ผู้อยู่ในครุภมารดานั้นก็ยงอรรถภาพให้เป็นไปในครุภด้วยข้าว น้ำ โภชนา อย่างนั้น นี่เป็นกระบวนการเกิดใหม่ของสัตว์ทั้งหลาย ฉะนั้น การเกิดขึ้นใหม่ของสัตว์ทั้งหลายเกิดขึ้นจากเหตุและปัจจัย คือ มีกรรมเป็นเหตุประการแรกที่จะส่งผลให้ไปเกิด ทำกรรมดีก็ไปเกิดในที่สุดดี ทำกรรมไม่ดีก็จะไปเกิดในอบาย ดังนั้นจิตหรือวิญญาณดวงสุดท้ายถือว่าสำคัญที่สุดที่จะนำสัตว์นั้นไปเกิดในภพภูมิหรือชาติต่อไปอย่างไร

คนที่ไม่หมดกรรม ชีวิตและวิญญาณของเขาก็จะกลับมาเกิดใหม่ ลักษณะของการเกิดใหม่นั้นเปรียบเหมือนกับผลไม้ที่หล่นจากต้น ถึงแม้ต้นของมันจะตายไปตามอายุกาล แต่เมล็ดพันธุ์ของมันยังสามารถแผ่กิ่งก้านสาขาต่อไปอีกตราบนานเท่านาน จนกว่าเมล็ดพันธุ์ของมันจะถูกทำลายหรือหมดสิ้นเชื้อ อีกอย่างหนึ่ง ท่านเปรียบเทียบการเกิดใหม่เหมือนกับตัวหนอนหรือตัวด้วงหรือตัวบึ้ง เมื่อมันกินหญ้าต้นเก่าหมดแล้วก็ไปกินหญ้าต้นใหม่ต่อไป หรือเปรียบเหมือนกับช่างทองทำเครื่องประดับต่าง ๆ ให้มีลักษณะที่สวยงามหรือดีกว่าเดิม แต่เนื้อแท้ของทองไม่ได้สูญหายไปไหน อรรถภาพร่างกายของมนุษย์ก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน เมื่อเกิดแล้วก็ดำรง

อยู่ตามกาลเพื่อทำหน้าที่และรับใช้กรรมของตนเอง เมื่อร่างกายแตกดับไปแล้วอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายก็เดินทางไปสู่ธรรมชาติของมันเอง

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรรมกับการเกิดใหม่ พบว่า ในพระไตรปิฎก เช่น พระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ เจริญชกัณท์ ได้อธิบายถึงเรื่องการเกิดใหม่เกิดขึ้นจากอวิชชา (ความไม่รู้) ความไม่รู้นี้เองพระองค์อุปมาเหมือนลูกไก่ที่จะแตกออกมาจากฟองไข่ (พระไตรปิฎก ภาษาไทย เล่มที่ 1 ข้อที่ 11 หน้า 5) เป็นต้น และอีกหลายคัมภีร์ที่อธิบายไว้ กรรมกับการเกิดใหม่นั้นถือว่าเป็นเหตุปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน เป็นหลักเหตุผลที่ต่อเนื่องกัน กรรมคือการทำหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือการปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา กรรมมีทั้งฝ่ายดีและฝ่ายชั่วดังที่กล่าวมาแล้ว การให้ผลของกรรมแต่ละครั้งก็ตรงกับเหตุเสมอ ใครทำกรรมอย่างใดก็ต้องได้รับอย่างนั้นเป็นสิ่งตอบแทน กรรมนี้เองเป็นสาเหตุให้คนต้องไปเกิดใหม่ในภพภูมิต่าง ๆ ตาละคนจะไปเกิดเป็นอะไรนั้นขึ้นอยู่กับกรรมของตนเองเป็นหลัก เมื่อร่างกายแตกดับไปแล้ว ชีวิตหรือวิญญาณจะเคลื่อนออกจากร่างกายเก่าไปอาศัยอยู่ในร่างกายใหม่ เปรียบเหมือนกับว่า คนเปลี่ยนเสื้อผ้าชุดเก่าแล้วสวมชุดใหม่

กรรมแต่ละคนที่ได้กระทำไว้ในปัจจุบัน จะกลายเป็นสมบัติภายในที่ติดตัวบุคคลไปตลอดเวลาเหมือนกับเงาตามตัว ผลกรรมแต่ละอย่างไม่มีใครสามารถแก้ไขได้ เพราะกรรมของมนุษย์ต้องขึ้นอยู่กับกระทำ การเวียนว่ายตายเกิดเป็นกฎเกณฑ์อย่างหนึ่งที่ทุกคนต้องประสบกันทั้งนั้น และประสบมาแล้วไม่รู้ก็ภพก็ชาติ บางชาติเป็นสัตว์เดรัจฉาน บางชาติเป็นเทวดา บางชาติเป็นมนุษย์ เป็นพระมหากษัตริย์พระราชา เป็นต้น ล้วนแล้วเกิดตายมาแล้วนับไม่ถ้วนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

กรรมกับการเกิดใหม่ของมนุษย์ทั้งหลาย เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ตราบใดที่มนุษย์ยังไม่บรรลุนิพพาน คือ นิพพาน แล้ว เขายังจะต้องวนเวียนอยู่ในวัฏสงสารต่อไป เพื่อเสวยผลแห่งกรรมที่ตนเองได้เคยกระทำมา ในชาติที่เกิดเป็นมนุษย์ของแต่ละคนนั้น ถือว่าเป็นศูนย์รวมแห่งการทำความดีกรรมชั่ว และกรรมดีสูงสุดที่เป็นไปเพื่อทำลายกรรมและกิเลส ตามความปรารถนาและความตั้งใจของตนเองตั้งแต่เกิดจนถึงตาย เมื่อตายแล้วอวัยวะต่าง ๆ ก็กลับคืนเข้าสู่ธรรมชาติของมันเอง ดังนั้น การเกิดใหม่ของแต่ละคนนั้นเกิดขึ้นจากกรรม กิเลส และตัณหา ทั้งสิ้น จึงกล่าวสรุปได้ว่า การเกิดใหม่ของสัตว์ทั้งหลายนั้นเกิดขึ้นจากกรรมที่ส่งผลให้เกิด สัตว์ทั้งหลายจึงต้องการเวียนว่ายตายเกิดอยู่อย่างนี้เรื่อยไปหาที่สุดไม่ได้ การเกิดในภพภูมิใหม่นั้นขึ้นอยู่กับผลของกรรมจะส่งให้กับตัวผู้กระทำทั้งสิ้น กรรมกับการเกิดใหม่จึงมีความสัมพันธ์กันอย่างหลีกเลี่ยงกันไม่ได้เลย ในเรื่องนี้พระพุทธเจ้าทรงยืนยันเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด หรือการเกิดใหม่นั้น เกิดจากวิญญาณที่ยังมีกิเลสและกรรม ยังมีเจตนา

ความปรารถนาในกามภพ รูปภพ และอรุภพ สัตว์จะไปเกิดในภพใดก็สุแล้วแต่กิเลสและกรรมของเขาเกี่ยวกับภพนั้น เหมือนบุคคลฝึกฝนสิ่งใด พอใจกระทำสิ่งใดย่อมได้รับผลของสิ่งนั้น

บทสรุป

กรรม เกิดขึ้นจากการกระทำด้วยเจตนา ไม่ว่าจะเป็นกรรมดี (กุศลกรรม) หรือกรรมไม่ดี (อกุศลกรรม) ก็ตาม สาเหตุที่เกิดขึ้นนั้นเกิดขึ้นจากกิเลส 3 คือ โลภะ โทสะ และโมหะ ในทางพระพุทธศาสนาสอนให้เชื่อเรื่องของกรรม ถ้าทำกรรมดีหลังจากตายไปแล้วจะไปสู่โลกสวรรค์ ถ้าทำกรรมชั่วจะลงสู่อบายภูมิ คำสอนเหล่านี้ผู้ที่เชื่อและศรัทธาในเรื่องกรรมละการเกิดใหม่จึงจะเห็นผล

กรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนานั้นเป็นกรรมที่มีต้นเหตุเกิดขึ้นจากโลภะ โทสะ โมหะ เป็นเหตุให้เกิด หากบุคคลต้องการจะให้กรรมสิ้นไปนั้นจะต้องกระทำให้ตัวโลภะ โทสะ และโมหะให้สิ้นไปเสียก่อน กรรมนี้ยังช่วยให้คนเราได้นึกถึงผลของการกระทำกรรมนั้นได้อีกด้วย การกระทำกรรมย่อมยังผลให้ไปในทางที่ดีก็ได้ ในทางที่ไม่ดีก็ได้เช่นกัน ฉะนั้น โลภะจึงเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดกรรม โดยมีโทสะและโมหะเป็นตัวสนับสนุนหรือทำให้มีการเกิดร่วมกันของการกระทำกรรมนั้น ๆ ซึ่งปัจจัยในการส่งผลให้เกิดกรรมได้ทั้งในทางดีและทางไม่ดี นั่นก็คือ สมบัติ 4 (ทางดี) และ วัชรี 4 (ทางเสื่อมหรือทางไม่ดี) ได้แก่ คติ (ภพหรือสถานที่เกิด) อุปธิ (ความสมบูรณ์และความเสื่อมของร่างกาย) กาล (เวลาที่เกิดของกรรม) และปโยค (การประกอบ) กรรม ตัณหา และกิเลส เหล่านี้จะเป็นเหตุให้บุคคลที่ทำการกรรมเหล่านั้นไม่ว่าจะเป็นกรรมดีหรือกรรมไม่ดีก็ตามนำไปสู่ภพภูมิหรือชาติใหม่อย่างแน่นอน หากจะไม่ไปเกิดใหม่ในภพภูมิใหม่ก็จะต้องเจริญวิปัสสนากรรมฐานบรรลุนิพพาน

การเกิดใหม่ของสัตว์ทั้งหลาย ในที่นี้หมายรวมถึงมนุษย์ด้วย การเกิดขึ้นมาใหม่ในอัตภาพของตนเองนั้นเกิดจากการกระทำของตนเองในอดีตทั้งนั้น แล้วผลจากอดีตก็จะส่งผลให้ปัจจุบันต้องรับผลของกรรม และสุดท้ายผลของกรรมในปัจจุบันก็จะส่งผลไปยังอนาคต การเกิดใหม่อ้อมมืออย่างแน่นอน เพราะมนุษย์ยังต้องทำกรรมกันอีกมากมาย เพราะมนุษย์ยังมีความต้องการ (ตัณหา) มีกิเลสจึงได้ทำกรรมอีกต่อไป เมื่อทำกรรมเช่นนี้แล้วการเกิดใหม่อ้อมมือมีขึ้น ดังนั้น กรรมกับการเกิดใหม่จึงมีความสัมพันธ์แก่กันและกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ข้อเสนอแนะ

การอธิบายการศึกษาวิเคราะห์เรื่องกรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนา เป็นสิ่งสำคัญ เพราะว่าการกรรมและต้นเหตุแห่งกรรม สามารถนำไปสู่ความพ้นทุกข์ได้อีกด้วย ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1) ข้อเสนอแนะทั่วไป ผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เกี่ยวข้องกับกรรมต้นเหตุแห่งกรรม และการเกิดใหม่ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ควรจะมีการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับหลักการของกรรมในชั้นสูงต่อไป

2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่า เรื่องกรรมและการเกิดใหม่ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ควรจะได้การศึกษาในรายละเอียดที่ปรากฏในฎีกาและอนุฎีกาเพิ่มเติม เพื่อความชัดเจนนอกเหนือจากเนื้อหาที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎกและอรรถกถา แล้วนำประเด็นนั้นมาวิเคราะห์หว่ามีแนวทางที่จะไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

คณะสหายธรรม. (2540). **กรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิอิทธิธรรมมหาธาตุวิทยาลัย.

พระพรหมโมลี (วิลาส ญาณวโร). (2545). **กรรมที่ปณี เล่ม 1**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วสิน อินทสระ. (2543). **หลักกรรมและการเวียนว่ายตายเกิด**. พิมพ์ครั้งที่ 24. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมดา.

วัชร งามจิตร์เจริญ. (2556). **พุทธศาสนาเถรวาท**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.

